

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Eli Alpi piirkonna strateegia”**(ettevalmistav arvamus)**

(2015/C 230/02)

Raportöör: Stefano PALMIERI

Euroopa Komisjon taotles oma 27. oktoobri 2014. aasta kirjaga vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteelt ettevalmistavat arvamust järgmises küsimuses:

„Eli Alpi piirkonna strateegia (EUSALP)”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seksioon võttis arvamuse vastu 18. novembril 2014.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 503. istungjärgul 10.–11. detsembril 2014 (10. detsembri 2014. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 132, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hindab erilist tähelepanu, mida pühendatakse Eli Alpi piirkonna strateegia väljatöötamisele, mille eesmärk on tugevdada ühtekuuluvust ja konkurentsivõimet nende ülesannetega toimetulekul, mida ei ole võimalik lahendada tavapäraste vahenditega üksikute liikmesriikide või piirkondade tasandil.

1.2. Komitee rõhutab, et Alpi piirkonna dünaamilises arengus on keskne koht Alpi mäeahelikul, mis on kõnealuse piirkonna visiitkaart ja identifitseeritav tunnus, ning kõigi strateegias osalevate piirkondade hing majanduslikust, sotsiaalsest ja keskkonnavalasest seisukohast.

1.3. Komitee rõhutab EUSALPi osalevate riikide suurt poliitilist pühendumust ning kõrget teadlikkuse ja osaluse taset nii riikide kui piirkondade valitsuste tasandil. See teadlikkus on saavutatud tänu koostööle, mis käivitati kõnealuses piirkonnas 1970. aastatel.

1.4. Komitee arvates iseloomustavad Alpi piirkonda sellised tegurid nagu maailma kõige konkurentsivõimelisemate hulka kuuluvad territoriaalsed struktuurid, „maa- ja mägipiirkondade” ning „linnapiirkondade ja linnade” majanduslik ja sotsiaalne tasakaalustamatus, loodus- ja kultuuripärand ning väga suur transpordivoogude kontsentratsioon – need on kõnealuse piirkonna iseloomulikud ja määrava tähtsusega elemendid.

1.5. Kuigi komitee toetab strateegia üldist lähenemisviisi, arvestades, et eesmärgid, sambad ja prioriteedid on kooskõlas aruteludokumendis öelduga, tuleks need komitee arvates siiski tegevuskavasse kaasata ja neid täiustada.

1.6. Komitee võtab teadmiseks asjaolu, et territooriumit, mida Eli Alpi piirkonna strateegia hõlmab, iseloomustab Euroopa keskmisest kõrgem arengutase majanduse, keskkonnasäästlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seisukohast. Vaatamata neile omadustele seavad majandus- ja finantskriis ning majanduse ja turgude globaliseerumisest tulenevad muutused kõnealusele makropiirkonnale olulisi ja delikaatseid väljakutseid. Seetõttu leiab komitee, et Eli Alpi piirkonna strateegia peaesmärk – tagada, et piirkond jääks üheks atraktiivseimaks Euroopas, kasutades kõige tõhusamalt ära oma ressursse ning uuendusliku ja jätkusuutliku arengu võimalusi⁽¹⁾ – tuleb kindlasti saavutada, et toetada Euroopa majanduslikku konkurentsivõimet ja sotsiaalset ühtekuuluvust.

1.7. Komitee arvates on esmatähtis tugevdada EUSALPi strateegia terviklikku lähenemisviisi arengule uute ja kvalifitseeritavate eesmärkide kaudu, mis on ära toodud punktis 4.4.

1.8. Komitee loodab, et EUSALPi tegevuskava määratlemisel tugevdatakse konkurentsivõimele (1. samm) ja jätkusuutlikkusele suunatud (3. samm) prioriteetide koostoimet ja sidusust, tagades nii arengueesmärkide saavutamise, seadmata seejuures ohtu järgmiste põlvkondade vajadusi ja võimalusi.

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni konsultatsioonidokument „Eli Alpi piirkonna strateegia EUSALP”.

1.9. Esimese samba raames on komitee arvates esmatähtis tagada jätkusuutlik majanduskasv ja edendada täielikku tööhõivet, uuendustegevust, konkurentsivõimet ning Alpi piirkonna ühtekuuluvust mäestikualade ja linnapiirkondade vastastikuse solidaarsuse kaudu. Neid prioriteete analüüsitakse punktis 5.2.

1.10. Teise samba raames toetab komitee piirkondlikku arengut, mis põhineb piirkonnasiseste ja piirkonnaväliste süsteemide koostööl, teenuste kättesaadavusel, keskkonnahoidlikul liikuvusel ning transpordi- ja kommunikatsioonitaristu tõhustamisel. Prioriteete analüüsitakse punktis 5.3.

1.11. Kolmanda samba raames peab komitee esmatähtsaks keskkonna jätkusuutlikule haldamisele, keskkonnakaitsele ning kõnealuse piirkonna kohaliku kapitali väärtustamisele suunatud jõupingutuste suurendamist. Prioriteete käsitletakse punktis 5.4.

1.12. Komitee arvab, et ilma tugeva juhtimise ja suutlikkuse suurendamist toetavate konkreetsete finantsvahenditeta võib EUSALP kaotada oma tulemuslikkuse ja strateegilisuse. Sellest seisukohast ja kooskõlas nõukogu järeldustega soovib komitee sellise tegevuskava väljatöötamist, mis põhineb rahastamisprogrammide vastastikusel täiendavusel, institutsiooniliste vahendite kooskõlastamisel ning uute makropiirkondlike projektide määramisel ⁽²⁾.

1.13. Viidates makropiirkondlike strateegiate juhtimist käsitleva arvamuse järeldustele ⁽³⁾, on komitee seisukohal, et EUSALPi määramine ja rakendamine nõuavad spetsiaalset koostööd ja kooskõlastamisel põhinevat juhtimissüsteemi. Sellest seisukohast ning strateegia tulemuslikkuse tagamiseks peab komitee arvates EUSALPi olema mitmetasandiline juhtimine ⁽⁴⁾, kuhu on tõhusalt kaasatud horisontaalne (kodanikuühiskonna osalemine) mõõde, mis täiendab ja väärtustab vertikaalset mõõdet (piirkondade ja kohalike omavalitsuste osalemine), võttes täielikult arvesse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid ⁽⁵⁾.

1.14. Komitee nõuab organiseeritud kodanikuühiskonna kaasamist suutlikkuse suurendamisse ning hindab positiivselt Alpi piirkonna sotsiaal- ja majandusosalejaid esindava ja toetava alalise foorumi loomist.

1.15. Komitee arvates on esmatähtis toetada – eelkõige noorte ja pikaajaliste töötute – tööhõivet ning meetmeid, mis on suunatud sotsiaalinvesteeringute suurendamisele ja sotsiaalkaitsesüsteemide kohandamisele.

2. ELi Alpi piirkonna strateegia: üldised märkused

2.1. Käesoleva arvamuse eesmärk on hinnata avaliku arutelu dokumenti, milles käsitletakse „ELi Alpi piirkonna strateegiat” ⁽⁶⁾ (EUSALP), võttes seejuures arvesse ka komitee varasemaid makropiirkondlike strateegiate teemal koostatud arvamusi.

2.2. Alpi piirkonnas, mis hõlmab viit ELi liikmesriiki (Itaalia, Prantsusmaa, Austria, Saksamaa ja Sloveenia) ja kaht riiki väljastpoolt ELi (Liechtenstein ja Šveits) ning mille pindala on 450 000 km², elab 70 miljonit inimest.

2.2.1. EUSALPi raames osalevad territoriaalsed struktuurid on tihedalt seotud Alpi mäestikuga, mis ei ole üksnes nende piirkondade visiitkaart ja identifitseeritav tunnus, vaid ka hing majanduslikust, logistilisest ja keskkonnaalasest seisukohast ⁽⁷⁾.

2.3. Makropiirkondliku strateegia raames edendab EL 2009. aastast EUSALPi geograafilist arengut, mis lisaks strateegilisele väärtusele Euroopa ühtekuuluvuspoliitika perspektiivist ning järjepidevusele ELi Läänemere piirkonna strateegia (EUSBR) ⁽⁸⁾, ELi Doonau piirkonna strateegia (EUSDR) ⁽⁹⁾ ning ELi Aadria ja Joonia mere piirkonna strateegia (EUSAIR) ⁽¹⁰⁾ seisukohast on võtmetähtsusega element makropiirkondliku kontseptsiooni laiendamiseks Vahemere lääneosale ⁽¹¹⁾.

⁽²⁾ Euroopa Ülemkogu järeldused, EUCO 23/1/11 REV 1, 23.–24. juuni 2011.

⁽³⁾ ELT C 12, 15.1.2015, lk 64.

⁽⁴⁾ Regioonide Komitee valge raamat mitmetasandilise valitsemise kohta – CONST – IV – 020, 2009.

⁽⁵⁾ Euroopa Komisjon: „Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega seotud Euroopa partnerluse käitumisjuhend”, C(2013) 9651 final.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/consultations/eusalp/

⁽⁸⁾ <http://www.balticsea-region-strategy.eu>

⁽⁹⁾ <http://www.danube-region.eu>

⁽¹⁰⁾ <http://www.ai-macroregion.eu>

⁽¹¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „ELi makropiirkondliku strateegia suunas Vahemere piirkonna majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse arendamiseks” (ELT C 170, 5.6.2014, lk 1).

2.4. Alates 1970. aastatest on Alpi mäeahelikus asuvad piirkonnad, ületades neid ajaloo jooksul eraldanud riigipiire, kujundanud välja ühise teadmise seoses vajadusega säilitada ja väärtustada Alpi territoriaalsüsteemi ühtse tervikuna. Sel põhjusel käivitati terve rida piirkondadevahelisi, riikidevahelisi ja piiriüleseid koostööalgatusi, mille esmaste eesmärkide hulgas oli koostöös osalevate rahvaste vastastikuse mõistmise edendamine, mis võimaldas ületada keelelisi, sotsiaal-majanduslikke ja etnilisi erinevusi ning soodustada integratsiooni Euroopa tasandil⁽¹²⁾.

2.5. Selle strateegia väljatöötamise ja käivitamise, mille lõplik kinnitamine nõukogus on kavas enne 2015. aasta lõppu⁽¹³⁾, tähtsaimad vaheetapid olid 2012. aasta juunis Bad Ragazis toimunud Alpi konverents ja 2013. aasta oktoobris Grenoble'is toimunud konverents.

2.5.1. Grenoble'i konverentsil⁽¹⁴⁾ võeti vastu ELi Alpi piirkonna strateegia rakendamise poliitiline resolutsioon, milles määratleti eesmärgid, võimalused ja väljakutsed kolme järgmise põhivaldkonna jaoks: „konkurentsivõime ja uuenduslikkus, põllumajandus, metsandus ja turism”, „vesi, energia, keskkond ja kliima” ning „juurdepääsetavus, ühendused ja transport”.

3. Konsultatsioonidokument: üldine raamistik ja eesmärgid

3.1. EUSALPi strateegias annab Alpi mäeahelik oma näo kogu koostööpiirkonnale. Suur territoriaalne mitmekesisus – mägi-alad ja neid ümbritsevad mäejalamid, ligipääsetavad ja ligipääsmatud orud, tasandikud ja kõrgplatood, suurlinnapiirkonnad ja linnad – on üks peamisi omadusi, mis eristab Alpi piirkonda teistest Euroopa piirkondadest.

3.1.1. Et paremini määratleda valdkonnad, millele peaksid keskenduma EUSALPi eesmärgid ja prioriteetidid, tuuakse esile viis Alpi piirkonnale iseloomulikku territoriaalset struktuuri: „Alpi suurlinnad”, „Alpi linnad”, „kasvavad maapiirkonnad”, „kahaneva asustusega maapiirkonnad” ja „turismipiirkonnad”.

3.2. Alpi piirkonnal on palju aspekte, mis vääriavad erilist tähelepanu, muutes EUSALPi erinevaks Läänemere strateegiast, Doonau strateegiast ning Aadria mere ja Joonia mere piirkonna strateegiast: Alpides asuvad mõned maailma kõige enam arenenud piirkonnad, kus majandus on konkurentsivõimeline, elatustase kõrge, sotsiaalne ja poliitiline olukord stabiilne. Maapiirkondi, tasandikke ja linnapiirkondi iseloomustab majanduslik ja sotsiaalne tasakaalustamatus, Alpide looduspärand ja ökosüsteemid on ainulaadsed, Alpi piirkonna sotsiaalse ühtekuuluvuse ja arengu nurgakivi on sealne kultuuripärand. Liiklusvoogude kontsentratsioon Alpi piirkonnas põhjustab liiklusummikuid ja keskkonnakaitse probleeme.

3.3. ELi Alpi piirkonna strateegia peaesmärk on tagada, et kõnealune piirkond jääks üheks atraktiivsemaks Euroopas, kasutades kõige tõhusamalt ära oma ressursse ning uuendusliku ja jätkusuutliku arengu võimalusi.

3.3.1. See eesmärk saavutatakse tänu meetmetele, mis võetakse kolme temaatilise samba raames: „konkurentsivõime, jõukuse ja ühtekuuluvuse suurendamine”, „juurdepääsu ja ühenduvuse tagamine kõigile Alpi piirkonna elanikele” ja „jätkusuutlikkuse tagamine”.

3.3.2. Esimene samm: „Alpi piirkonna konkurentsivõime, jõukuse ja ühtekuuluvuse suurendamine”

3.3.2.1. Vaatamata sellele, et Alpi piirkond moodustab Euroopa suurima majandus- ja tootmiskeskuse, millel on suur arengupotentsiaal, on majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse puudumine seal ikka veel probleemiks. Mäed takistavad kõnealuse piirkonna ühtlast arengut. EUSALPi eesmärk on toetada uuenduslikku majandusarengut Alpi piirkonnas ning määratleda paremini tasakaalustatud mudel, mille raames võetakse arvesse ka koostöös osalevate piirkondade erinevusi ja iseärasusi. Tuleb toetada konkurentsivõimelist majandust, mis võimaldab ühendada neile piirkondadele iseloomulikku jõukust, energiatõhusust ja elukvaliteeti traditsiooniliste väärtustega.

⁽¹²⁾ Alpide piirkonna riikide ühendus (ARGE-ALP), Alpide – Aadria mere piirkonna liit, Alpi–Vahemere europiirkond; Euregio Tirool – Alto Adige – Trentino, Alpi konventsioon, programm „Alpide piirkond”, piiriülene koostöö.

⁽¹³⁾ 19.–20. detsembril 2013 toimunud Euroopa Ülemkogu, lk 26.

⁽¹⁴⁾ Konverentsil, mis toimus 18. oktoobril 2013 Grenoble'is, osalesid valitsuste esindajad ning EUSALPi kaasatud piirkondade valitsusjuhid.

3.3.3. Teine samm: „Juurdepääsu ja ühenduvuse tagamine kõigile Alpi piirkonna elanikele”

3.3.3.1. Tuleb toetada tasakaalustatud piirkondlikku arengut, mis põhineb keskkonnahoidliku liikuvuse mudelitel, jätkusuutlikel transpordisüsteemidel ning kommunikatsiooni- ja taristuteenustel. Euroopa transpordiühenduste seisukohast on Alpi piirkonnal strateegiline positsioon, kuna seda läbivad nii põhja-lõuna kui ida-lääne vahelised ühendusteljed. Kõnealusel piirkonnas asuvad Euroopa kõige tähtsamad transpordisõlmed ja arvukad mäekurud, millel on määrav tähtsus eriti haavatava keskkonnaga territooriumitele. Esmatähtis on rakendada kooskõlastatud poliitikameetmeid, mis suudavad vastata transpordi, elanike heaolu ja tasakaalustatud keskkonna nõuetele. Alpi piirkonnas tuleb, kõnealuse piirkonna territoriaalset keerukust ja mitmekesisust arvestades, kaasata ühenduvuse mõistesse ka taristu- ja kommunikatsiooniteenused.

3.3.4. Kolmas samm: „Jätkusuutlikkuse tagamine Alpi piirkonnas”

3.3.4.1. Alpi looduspärandi säilitamine ning loodus- ja kultuurivarade jätkusuutliku kasutamise edendamine on piirkonna jaoks esmatähtsad ülesanded. Vesi, mineraalainete varud, suure bioloogilise mitmekesisusega erinevad maastikualad ning rikas ja mitmekülgne kultuuripärand on konkreetsed väärtused, mida kaitsta ja väärtustada. Loodusvarude, sh vee ja biomassi jätkusuutlik kasutamine on esmase tähtsusega kõnealuse piirkonna konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse suurendamisel, kuna selle abil on võimalik saavutada selliseid strateegilisi eesmärgi nagu energiasõltumatus ja piirkonna suutlikkus salvestada energiat.

4. Konkreetsed märkused Alpi piirkonna piirkondliku mõõtme kohta

4.1. Alpi piirkonna strateegia toetub asjaomaste riikide tugevale poliitilisele pühendumisele ja suurele teadlikkusele, kujutades endast Euroopa Liidu jaoks mitte ainult suur väljakutset, vaid ka suurt võimalust. EUSALPi ülesanne on arendada majandust, ühendada eri territooriumid ja kaitsta keskkonda Euroopa majanduse konkurentsivõime ja sotsiaalse ühtekuuluvuse seisukohast äärmiselt olulisel geograafilisel alal.

4.2. EUSALPi arendamine nõuab eri sidusrühmade struktureeritud dialoogi, et määratleda konkreetsed vajadused ja nendega ühiselt toime tulla. Keskkonnaalaseid, kultuurilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid iseärasusi ning linna- ja maapiirkondade suurt vastastikust sõltuvust tuleb tähelepanelikult arvesse võtta. Seega tuleb käivitada sidusrühmade ulatuslik ja avatud arutelu, et arendada laialdasel toetusel põhinevat strateegiat.

4.2.1. On tähtis, et kooskõlastatavad poliitikameetmed soodustaks territoriaalset ühtekuuluvust. Mõned majandusuuenduste, transpordiliikide ja keskkonnaga seonduvad küsimused on omavahelises sõltuvuses, mis ei võimalda neid kohalikul tasandil eraldi käsitleda. Need küsimused nõuavad laialdasemat perspektiivi, mida pakub makropiirkondlik tasand.

4.2.2. Viidates teatisele makropiirkondlike strateegiate juhtimise kohta⁽¹⁵⁾, tuleb EUSALPi mitmetasandilisesse juhtimisse tõhusalt kaasata horisontaalne (kodanikuühiskonna osalemine) mõõde, mis täiendab ja väärtustab vertikaalset mõõdet (piirkondade ja kohalike omavalitsuste osalemine), võttes täielikult arvesse subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

4.3. Komitee leiab, et EUSALP on esmatähtis vahend, et toetada Alpi piirkonna meetmeid sellistes valdkondades nagu majanduse globaliseerumine, kliimamuutused, infoühiskond, teadmistepõhine majandus, demograafilised muutused, kaupade ja inimeste liikuvus.

4.4. EUSALPi kaudu on võimalik tõhustada Alpi piirkonna arengut, tänu terviklikule lähenemisviisile, mis võimaldab muuta toimivaks ja omavahel kooskõlastada majandusliku, keskkonnaalase ja sotsiaalse mõõtme. Kõnealusel kontekstis ning selleks, et esitada terviklik lähenemisviis konkreetsete eesmärkide kaudu, määratles komitee viis strateegilist eesmärki, mis tuleks tegevuskavasse kaasata:

— soodustada dünaamilist VKEde süsteemi ja aktiivset ettevõtlust, mis suudaks toetada tööhõivet;

— tõhustada traditsioonidel ja sotsiaalsetel erinevustel põhinevat võimekust;

⁽¹⁵⁾ „Makropiirkondlike strateegiate juhtimine”, COM(2014) 284 final.

- edendada tasakaalustatud ja võrdset juurdepääsu üldhuviteenustele kogu Alpi piirkonnas;
- toetada Alpi piirkonna riikide jagatud vastutust ja õiglast koostööd;
- toetada bioloogilise mitmekesisuse, maastikualade ja loodusvarude kaitset ja säästlikku haldamist.

4.4.1. **Soodustada VKEd e dünaamilist süsteemi ja aktiivset ettevõtlust, et suurendada tööhõivet.** EUSALP peaks toetama globaalse majanduse tingimustes konkureerivate territoriaalsete struktuuride suutlikkust, soodustades uute kvaliteetsete töökohtade loomist ja säilitamist.

4.4.2. **Tõhustada traditsioonidel ja sotsiaalsetel erinevustel põhinevat võimekust.** EUSALP peaks toetama koostöösse kaasatud piirkondade iseloomulike väärtuste püsima jäämist, edendades samal ajal teadmiste ja kohalike tavade kogumist majandusarengu ja sotsiaalse kaasamise eesmärgil.

4.4.3. **Edendada tasakaalustatud ja võrdset juurdepääsu üldhuviteenustele kogu Alpi piirkonnas.** EUSALPi kaudu toetatakse üldhuviteenuste raamistiku säilitamist ja kohandamist, et vastata kõnealuse makropiirkonna, eelkõige geograafiliselt ebasoodsate tingimustega piirkondade elanike vajadustele.

4.4.4. **Toetada Alpi piirkonna riikide jagatud vastutust ja koostööd.** EUSALPi kaudu tuleb toetada Alpi piirkonna riikide jagatud vastutuse ja õiglase koostöö uusi lähenemisviise, sh nt suurlinnade paralleelsed ühendused maa- ja turismipiirkondadega.

4.4.5. **Toetada bioloogilise mitmekesisuse, maastikualade ja loodusvarude kaitset ja säästlikku haldamist.** EUSALPi kaudu tuleb toetada bioloogilise mitmekesisuse, maastikualade ja loodusvarude kaitset ja säästlikku haldamist, luues tasakaalu nende säilitamiseks võetavate meetmete ning ökosüsteemi toodete ja teenuste aruka kasutamise vahel. Samuti on vajalik edendada keskkonnasõbralike juhtimismudelite rakendamist, mis tagavad ökosüsteemi toodete ja teenuste kasutamisega seonduvate eeliste tasakaalustatuma jaotuse Alpi piirkonna erinevate territoriaalsete mõõtmete vahel.

4.5. Komitee leiab, et EUSALPi tuleks rakendada kooskõlas nõukogu võetud otsustega, mille kohaselt makropiirkondlik strateegia ei peaks nõudma täiendavaid rahastamisvahendeid, uusi õigussätteid ega uusi juhtimisorganeid („kolme ei” reegel); samas on EUSALPi jaoks vaja määratleda tegevuskava, mis põhineb rahastamisprogrammide vastastikusel täiendavusel, institutsiooniliste vahendite koordineerimisel ning uute makropiirkondlike projektide loomisel. Erilist tähelepanu tuleks pöörata suutlikkuse suurendamisele.

4.5.1. Komitee arvates on esmatähtis kaasata suutlikkuse suurendamiseks ametiasutustele ka kodanikuühiskonna esindajad. Üks võimalus selleks võiks olla sotsiaal- ja majanduspartnereid esindava alalise foorumi loomine.

4.5.2. Komitee leiab samuti, et märkimisväärsed rahalised vahendid, mis EL on juba eraldanud piirkonnaprogrammidele struktuuri- ja investimisfondide (2014–2020)⁽¹⁶⁾ kaudu, kujutavad endast piisavat hulka, mida tuleks strateegia rakendamiseks tõhusalt kasutada ühisele strateegilisele lähenemisele allutatud koordineeritumate meetmete abil. Programmiperioodil 2014–2020 on täiendavad finantseerimisvõimalused kättesaadaval selliste ühenduse programmide kaudu „Horisont 2020”⁽¹⁷⁾, COSME⁽¹⁸⁾, CEF⁽¹⁹⁾, EaSI⁽²⁰⁾, Erasmus+⁽²¹⁾ ja LIFE⁽²²⁾.

5. Konkreetsed märkused kolme samba kohta

5.1. Et saavutada konsultatsioonidokumendis määratletud strateegilised eesmärgid ja käesoleva arvamuse punktis 4 loetletud konkreetsed eesmärgid, tuleb komitee arvates eelkõige konkreetsemalt määratleda EUSALPi kolme samba prioriteetid.

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1287/2013.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1315/2013.

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1296/2013.

⁽²¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1288/2013.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1293/2013.

5.1.1. Põhiväljakutse, millega Alpi piirkonna strateegia peaks aitama toime tulla, on majandusliku, keskkonnavalase ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse eesmärkide kooskõlastamine ja parem tasakaalustamine.

5.2. *Esimene samm*: „Alpi piirkonna areng – Alpi piirkonna konkurentsivõime, jõukuse ja ühtekuuluvuse suurendamine”

5.2.1. Komitee arvates on esmatähtis tagada jätkusuutlik majanduskasv ja edendada Alpi piirkonna täielikku tööhõivet, uuendustegevust, konkurentsivõimet ja ühtekuuluvust, tugevdades ja mitmekesistades majandustegevust mägi- ja linnapiirkondade vastastikuse solidaarsuse kaudu.

5.2.2. *Prioriteedid*

5.2.2.1. Toetada VKEde uuendustegevust ja konkurentsivõimet, tõhustades rahastamisele juurdepääsu süsteeme, tugevdades ettevõtete suutlikkust kasutada ära ELi programmide (2014–2020) ja innovatsiooni toetavate riigihangete (eelkõige kommertskasutusele eelnevate hangete⁽²³⁾) pakutavaid võimalusi.

5.2.2.2. Aidata kaasa roheline majandusega seonduvale arengule, sh ka uute ettevõtete loomise kaudu, kasutades võimendusena Alpi piirkonna looduse eripära ja sellele piirkonnale omast suurt tootmis- ja uuendusvõimet.

5.2.2.3. Edendada Alpi piirkonna tooteid kaubamärgipoliitika („brand awareness”) või üksikkaubamärkidega, mis viitavad piirkondlikule päritolule ja turustamisele. Ökosüsteemi toodete ja teenuste⁽²⁴⁾ väärtustamine on veel üks lisaväärtus, millele tugineb kõnealuse piirkonna konkurentsivõime.

5.2.2.4. Tõhustada teadus- ja tehnoloogiaparkide, ülikoolide, uurimiskeskuste ja VKEde koostööd, suurendada teadustaristu suutlikkust ja tugevdada selle sidemeid maailma tipptaseme teadusasutustega. EUSLAPi tegevuskava koostamisel oleks soovitatav määratleda valdkonnaüleline prioriteet teadus- ja uuendustegevuse toetamiseks.

5.2.2.5. Arendada ühist strateegiat, et muuta Alpi piirkond üheks jätkusuutliku turismi sihtpunktiks maailma tasemel, võimendades loodus-, kultuuri- ja ajalooerandi väärtustamist.

5.2.2.6. Toetada tööhõive keskset tähtsust EUSLAPi raames, pöörates seejuures erilist tähelepanu noortele ja pikaajalistele töötutele. Väga oluline on toetada uute stabiilsete ja kvaliteetsete töökohtade loomist, et lahendada hooajajätkamise probleemi, mis iseloomustab eelkõige Alpi turismipiirkondi (mäestikualad ja maapiirkonnad).

5.2.2.7. Toetada algatusi, mille eesmärk on luua ühine ruum, et tagada tööhõive, töötajate liikuvus, rahvusvaheline õpipoliitika ja praktika, mitut riiki hõlmavad koostöö- ja karjäärivõimalused, ning diplomite ja kutsekvalifikatsioonide täielik vastastikune tunnustamine. Erilist tähelepanu tuleks pöörata turismisektori töötajate kvalifikatsioonile, keda mõjutavad väga suurel määral töö hooajalisusega seonduvad probleemid.

5.2.2.8. Toetada koostööd Alpi piirkonnale iseloomulike territoriaalsete mõõtmete vahel ning tugevdada suurlinna- ja linnade rolli konkurentsivõime ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamisel.

5.2.2.9. Toetada nende sekkumismeetmete rakendamist, millega tõhustatakse sotsiaalinvesteeringuid ja ühtlustatakse sotsiaalkaitse süsteeme, arendades poliitikameetmeid, mis on kooskõlas Euroopa Komisjoni teatisega „Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamiseks”⁽²⁵⁾.

5.2.2.10. Toetada meetmeid, millega edendatakse puudega inimeste kaasatust ja ennetatakse diskrimineerimist rassilise või etnilise päritolu, vanuse, seksuaalse sättumuse või soo alusel.

5.3. *Teine samm*: „Ühendada Alpid – tagada juurdepääs ja ühenduvus kõigile Alpi piirkonna elanikele”

5.3.1. Teise samba raames toetab komitee sellist piirkondlikku arengut, mis põhineb piirkonnasiseste ja piirkonnaväliste süsteemide koostööl, teenuste kättesaadavusel, keskkonnahoidlikul liikuvusel ning transpordi- ja kommunikatsioonitaristu tõhustamisel.

⁽²³⁾ Finantsmääruse (EÜ) nr 966/2012 artikkel 131.

⁽²⁴⁾ Ökosüsteemi tooted on nt toiduaained, vesi, kütused ja puit. Ökosüsteemi teenused hõlmavad seevastu veevarustust ja veepuhastust, jääkmete ringlussevõttu, mulla teket, tolmeldamist ja paljusid teisi looduslikke reguleerimismehhanisme.

⁽²⁵⁾ COM(2013) 83 final.

5.3.2. Prioriteedid

5.3.2.1. Toetada uuenduslike lahenduste rakendamist, et tagada esmased teenused (sh haridus, tervishoid, sotsiaalteenused ja transport) mägi- ja maapiirkondade jaoks, ületada digitaalne lõhe ning arendada lairibaühendus välja kogu piirkonnas.

5.3.2.2. Tõhustada IKT-lahenduste rakendamist kõigi üldhuviteenuste raames (haldus, tervishoid, abi tööhõivevõimaluste otsimisel, e-õpe, Alpi piirkonna tooteid hõlmav e-kaubandus jms) ja tagada avalike teenuste kättesaadavus tasemel, mis vastab Alpi piirkonna erinevate territoriaalsete struktuuride vajadustele, väärtustades tasakaalu nende teenuste pakkumise ja kättesaadavuse vahel.

5.3.2.3. Edendada integreeritud transpordisüsteeme, toetades eri territoriaalsete struktuuride raames toimuvat vahetust, ning parandada kauba- ja reisijateveo taristu haldamist, et leevendada keskkonnamõju ja suurendada kasu kohaliku kogukonna jaoks. Mõned põhielemendid, millega toetada Alpi piirkonna transporditaristu jätkusuutlikku arengut, on kaubaveo üleviimine maanteetranspordilt raudteetranspordile ja meetmed, millega piirata Alpi vähem tähtsate transpordikoridoride kasutamist (nt ühtlustatud teemaksud kõigi Alpi transpordikoridoride jaoks).

5.3.2.4. Töötada välja logistilise koostalitluse tegevuskavad makropiirkondlikul tasandil ja parandada mitmemodaalsete transpordisõlmede (sadamad, lennuväljad ja kaubaveoterminalid) ühendust transpordi põhivõrgu ja siseveeteedega.

5.3.2.5. Edendada piiriüleseid võrgustikke, mis hõlmavad Alpi piirkonna arengu jaoks selliseid olulisi aspekte nagu riskijuhtimine, turism, sport, metsandus, põllumajandus, energia ja tehnoloogiateenused.

5.3.2.6. Parandada Alpi piirkonna strateegia juhtimist kodanikuühiskonna aktiivsema osaluse kaudu, toetades samal ajal kodanike teadlikkuse ja teadmiste suurendamist Alpi piirkonnaga seonduvate põhiprobleemide valdkonnas.

5.4. Kolmas samm: „Kaitsta Alpi piirkonda – Alpi piirkonna jätkusuutlikkuse tagamine”

5.4.1. Komitee arvates on esmatähtis suurendada pühendumist, mis on suunatud keskkonna säästlikule haldamisele ja keskkonnakaitsele ning kõnealuse piirkonna kohaliku kapitali väärtustamisele.

5.4.2. Prioriteedid

5.4.2.1. Kooskõlastada Alpi piirkonna majandusarengut toetavad meetmed kohustustega, mis on võetud kliimamuutuste vastu võitlemise valdkonnas, sidudes EUSALPi raames osalevate territoriaalsete struktuuride majanduskasvu ja konkurentsivõime lahti loodusvarude ja toormaterjali tarbimisest.

5.4.2.2. Tõsta Alpi piirkonna kohalike kogukondade teadlikkust ökosüsteemi teenuste väärtuste ning loodusvarude õiglase ja jätkusuutliku haldamise kohta. Alpid on Euroopa tähtsaim veevarustuspiirkond, seega tuleb kindlasti tõhustada meetmeid, millega parandada Alpi piirkonna veereservi ja vesikondade haldamist.

5.4.2.3. Toetada algatusi Alpi piirkonna maastikualade ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja keskkonnahoidlikuks kasutamiseks võetavate meetmete ühtlustamist.

5.4.2.4. Arendada piiriüleseid vahendeid ja menetlusi riskide (sh üleujutused, maanihked, laviinid, metsatulekahjud jms) ennetamiseks ja vähendamiseks, metsade (kui ökoloogilise, loodusliku ja majandusliku väärtuse) ning maakasutusest tulenevate probleemide (pinnase tihenemine ja valglinnastumine) integreeritud haldamiseks.

5.4.2.5. Toetada üleminekut süsinikujärgseid ressursse kasutavale energiasüsteemile, käivitades energiatõhususele suunatud algatusi, luues taastuvatel energiaallikatel põhinevaid detsentraliseeritud jaotusvõrke ning väärtustades energiasäästlikkusel põhinevaid asustumudeleid ja ühistransporditeenuseid.

5.4.2.6. Arendada ja rakendada integreeritud liikuvuskavasid, et vähendada sõltuvust auto kasutamisest, toetades ühistransporti kui üldhuviteenust ja, kus võimalik, taastuenergiat kasutavaid transpordiliike.

Brüssel, 10. detsember 2014

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE
